

5

ถอดบทเรียน “ดิไอคอน” เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อแชร์ลูกโซ่

“ความเสียหายที่เกิดจากธุรกิจแชร์ลูกโซ่ล้วนเกิดจากหลุมพรางของคำว่า **“รวย”** แต่หากมองให้ไกลไปกว่าความผิดพลาดที่เกิดจากความโลภส่วนบุคคล ปัญหานี้ยังเกิดจากความหละหลวมของกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวัง เตือนภัย และป้องกัน ไม่ให้ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ขยายเครือข่ายจนเกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง”



ที่มา: ปรับจาก <https://today.line.me/th/v2/article/1Evc2llw>

บทนำ

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2567 รายการชื่อดังทางโทรทัศน์ช่อง 3 ได้รับเรื่องจากผู้เสียหาย ประเด็นการลงทุนของ บริษัท ดิไอคอน กรุ๊ป (The Icon Group) จนกลายเป็นข่าวใหญ่ในหน้าสื่อทุกสื่อ ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2567 มีกลุ่มคนเดินทางเข้าพบพนักงานสอบสวนกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) เพื่อแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีกับ บริษัท ดิไอคอนกรุ๊ป จำกัด กับพวก กรณีผู้สมัครเป็นตัวแทนขายสินค้าและถูกชักชวนให้ร่วมลงทุนโดยเน้นระดมทุน เน้นชักชวนคนมาเป็นเครือข่ายมากกว่าเน้นการขายสินค้า ทำให้สื่อสารมวลชนทุกแขนง ตีแผ่เรื่องราวที่เกิดขึ้น และย้อนถอดบทเรียนกรณีคล้ายกันที่เคยได้รับการตัดสินตามกฎหมายไปแล้วว่าเป็นแชร์ลูกโซ่¹ จากนั้น ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (บช.ก.) ได้เข้าควบคุมตัวผู้ต้องหาของดิไอคอนกรุ๊ป 18 ราย เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2567 ประกอบด้วย นายวิรัตน์พล วัชรวัชรกุล หรือบอสพล และศิลปินผู้มีชื่อเสียงหลายราย ในข้อหาร่วมกันฉ้อโกงประชาชน และร่วมกันโดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ต่อมากรมสอบสวนคดีพิเศษได้เข้ามาดูแลคดีนี้ และแจ้งข้อหาผู้ต้องหาคดีดิไอคอน ตามความผิด พ.ร.ก.แชร์ลูกโซ่ และ พ.ร.บ.ขายตรงด้วย

ความเสียหายที่เกิดจากธุรกิจแชร์ลูกโซ่ไม่ได้เพิ่งเคยเกิดขึ้น แต่มีมานานแล้ว จุดร่วมของผู้เสียหายในหลาย ๆ คดี ล้วนเกิดจากหลุมพรางของคำว่า “รวย” ซึ่งเป็นกับดักที่ไม่ว่าจะเป็นใครก็มีโอกาสที่จะพลาดได้ทุกเมื่อ แต่หากมองให้ไกลไปกว่าความผิดพลาดที่เกิดจากความโลภส่วนบุคคล ปัญหานี้ยังเกิดจากความหละหลวมของกฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวัง เตือนภัย และป้องกัน ไม่ให้ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ขยายเครือข่ายจนเกิดความเสียหายเป็นวงกว้างอย่างกรณี ดิไอคอนกรุ๊ป โดยมีผู้เข้าร่วมอยู่ในเครือข่าย 368,257 ราย คิดเป็นวงเงินประมาณ 11,102,182,500 บาท² บทความนี้เป็นสรุปและอภิปรายเกี่ยวกับธุรกิจเครือข่าย และธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ประเด็นทางกฎหมาย การคุ้มครองผู้บริโภค และข้อเสนอแนะในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อมิให้ผู้บริโภคตกเป็นเหยื่อของเครือข่ายธุรกิจแชร์ลูกโซ่

ความเสียหายจากคดี ดิไอคอน กรุ๊ป

แจ้งความแล้ว	มูลค่าความเสียหาย	ยึดทรัพย์
5,648 ราย	1,611 ล้านบาท	225 ล้านบาท

ที่มา: ปรับจาก Facebook page เคลียร์ ชัด ชัด

คดีอื้อฉาวของกลุ่มดีไอคอน กำเนิดคดีไทย

ดีไอคอน กรุ๊ป เป็นธุรกิจเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จและเติบโตอย่างมากนับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งในปี 2561 ภายในเวลาเพียง 5-6 ปี ธุรกิจได้เติบโตจนมีสมาชิกเครือข่ายกว่าสามแสนราย และมีมูลค่าธุรกิจกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท จุดเด่นที่ทำให้ดีไอคอน กรุ๊ปแตกต่างจากคู่แข่งอื่น คือ

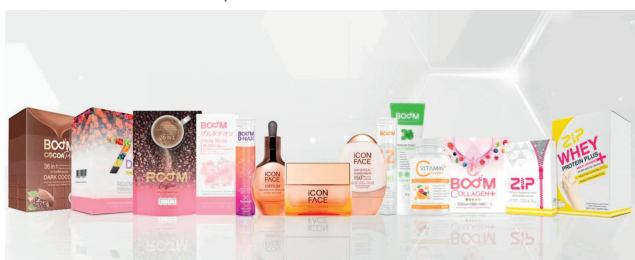
- 1 การใช้พลังของคนดัง โดยนำคนดังในวงการบันเทิงมาเป็นฟรีเชนเตอร์และแบรนด์แอมบาสเดอร์จำนวนมาก
- 2 การตลาดแบบเน็ตเวิร์กมาร์เก็ตติ้ง ใช้ระบบการตลาดแบบเครือข่าย ซึ่งทำให้สินค้ากระจายไปสู่ผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วผ่านตัวแทนจำหน่าย
- 3 มีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลากหลาย ตั้งแต่ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง ไปจนถึงสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป
- 4 การสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่ง โดยเน้นภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและมีความน่าเชื่อถือ

แต่ในเวลาต่อมา ธุรกิจที่ไม่โปร่งใสและขาดหลักธรรมาภิบาลเริ่มประสบปัญหา จนมีผู้เสียหายจำนวนมากจนได้ออกมากล่าวหาดีไอคอนกรุ๊ป ในประเด็น ดังนี้

- 1 การฉ้อโกง เนื่องจากลงทุนในธุรกิจของดีไอคอน กรุ๊ปโดยไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้
- 2 การชักชวนให้ลงทุนโดยใช้ข้อมูลเท็จ เกี่ยวกับผลตอบแทนและความเสี่ยงของการลงทุน เพื่อดึงดูดให้ผู้คนหลงเชื่อและลงทุน
- 3 การสร้างระบบเครือข่ายการตลาดแบบพีระมิด ซึ่งเป็นรูปแบบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย

วันที่ 17 ตุลาคม 2567 พนักงานสอบสวนกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) ได้นำกลุ่มผู้ต้องหาของบริษัทดีไอคอน กรุ๊ปจำกัด มายื่นขอฝากขังต่อศาล ในข้อหาดำเนินคดีฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341, 343 และร่วมกันโดยทุจริตหรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูล

สินค้าในเครือของ ดีไอคอน กรุ๊ป



ที่มา : www.thairath.co.th/money/economics/thai_economics/2819129

คอมพิวเตอร์ที่ปิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 มาตรา 14(1) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83³

ต่อมาวันที่ 24 ตุลาคม 2567 กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) แถลงรับคดีดีไอคอนฟอกเงินเป็นคดีพิเศษ โดยเชื่อว่า กลุ่มผู้บริหารบริษัท ดีไอคอนกรุ๊ป จำกัด และเครือข่ายดังกล่าวมีพฤติการณ์ร่วมกันกระทำความผิด โดยนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการหลอกลวงประชาชนให้ลงทุนทำธุรกิจ มาทำการโอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินจำนวนมาก ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยจากการตรวจสอบพบทรัพย์สินที่มีพยานหลักฐานน่าเชื่อได้ว่าได้มาในช่วงเวลากระทำความผิดมูลค่าหลายร้อยล้านบาท⁴ โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ ดีเอสไอ (DSI) พบว่ามีการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินอันเป็นความผิดตามบัญชีท้าย พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงรับกรณีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ⁵ ต่อมาวันที่ 11 พฤศจิกายน 2567 คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ 119/2567 ได้เข้าแจ้งความเพิ่มเติมกับผู้ต้องหา ซึ่งในเวลานั้นมีรวมทั้งสิ้น 18 คน 1 นิติบุคคล ในข้อหา พ.ร.ก.การกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4, 5 และ พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 มาตรา 19, 20⁶

สรุป ข้อหาที่ 18 บอสดีไอคอน และ 1 นิติบุคคล ถูกกล่าวหาได้แก่ ฉ้อโกงประชาชน ความผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความผิดตามพ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรงฯ และความผิดอาญาฐานฟอกเงินโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีรูปแบบธุรกิจหลักคือ การขายสินค้าออนไลน์ ครอบคลุมสินค้าหลากหลายประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เครื่องสำอาง สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป

เกิดแล้วเกิดอีก คดีแชร์ลูกโซ่ในไทย

ดีไอคอนกรุ๊ป ไม่ใช่คดีแชร์ลูกโซ่รายแรกของไทยที่สร้างความเสียหายนับพันนับหมื่นล้านบาท และคดีดังกล่าวก็อาจจะไม่ใช่คดีสุดท้าย ตราบใดที่การพัฒนาในรูปแบบกลโกงยังคงปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบสินค้า กลุ่มคนใหม่ๆ เน้นการโฆษณาที่ดึงดูดผู้ที่ยากรวยเร็ว และให้คุณค่ากับความมั่งคั่งของผู้มีชื่อเสียง ดังเช่นบทเรียนในอดีต เช่น คดีแชร์ชาร์เตอร์ ความเสียหาย 5,000 ล้านบาท คดีแชร์แม่หม้อย ความเสียหาย 4,500 ล้านบาท ฟอเร็กซ์ ตรีดี (FOREX-3D) ความเสียหาย 2,000 ล้านบาท

ยกตัวอย่างคดีฟอเร็กซ์ ทริตี ที่เกิดขึ้นในปี 2562 โดย นายอภิรักษ์ โกฐธิ ได้สร้างเว็บไซต์ www.forex-3D.com เป็นช่องทาง ในการโฆษณาชักชวนประชาชนให้นำเงินไปลงทุนซื้อขายในอัตรา แลกเปลี่ยนสกุลเงินต่างประเทศ (Forex) โดยเสนอผลตอบแทน สูงถึงอัตราร้อยละ 60-80 ของผลกำไรที่ได้ แต่ที่จริงแล้วไม่ได้ นำเงินไปลงทุนจริง โดยมีระบบ “ดาวนโหลด” มีเงินปันผลให้สมาชิก หากสามารถไปดึงสมาชิกใหม่มาลงทุนเพิ่มเติมได้ คดีฟอเร็กซ์ ทริตี ยังมีการเชื่อมโยงไปถึงคนดัง และศิลปินดาราท่าอาจะเป็นหุ้นส่วนหรือ ร่วมชักชวนนักลงทุนด้วย ซึ่งช่วงแรกบริษัทมีการปันผลตามปกติ แต่ เมื่อพฤษภาคม 2562 ทางบริษัทได้หยุดจ่ายเงินปันผล จนนักลงทุน ขาดความเชื่อมั่น โดยคดีนี้ พบผู้เสียหาย 9,824 ราย ความเสียหาย เกือบ 2,500 ล้านบาท ต่อมา DSI รับคดีนี้เป็นคดีพิเศษ เนื่องจาก พฤติการณ์ของนายอภิรักษ์ฯ และพวกอีก 7 คน เข้าข่ายเป็นการ กระทำความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน⁷ ต่อมาวันที่ 26 ธันวาคม 2567 ศาลอาญาพิพากษาคดีฉ้อโกง แชร์ Forex-3D ยกฟ้อง นายพัฒนาพล ภูษธร และ นางสาวสุธิติน ภูษธรหรือทวิสิน ส่วนอีก 3 คน จำคุกคนละเกือบ 5 หนัปี ขดใช้ เงินผู้เสียหาย 2,400 ล้านบาท ตามความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ร่วมกันฉ้อโกงประชาชน และร่วมกัน นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือ ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ⁸

ส่วนอีกคดีประวัติศาสตร์ของไทย ที่เปิดให้เห็นกลโกง ของแชร์ลูกโซ่คือ คดีแม่หม้อย คดีดังกล่าวเป็นการฉ้อโกงจาก การระดมเงินจากประชาชนที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี 2520-2528 ในรูปแบบการเล่นแชร์น้ำมัน ซึ่งนางชม้อย ทิพย์โส ได้คิดค้นขึ้น มีผู้เสียหายจำนวน 13,248 คน รวมเป็นเงินกว่า 4,500 ล้านบาท รูปแบบคดีแม่หม้อย ได้คิดค้นวิธีการหลอกลวงประชาชน โดยอ้างว่า ดำเนินกิจการค้าน้ำมันทั้งในและนอกประเทศ ได้ชักชวนประชาชน ให้มาเล่นแชร์น้ำมัน โดยวิธีการรับกู้ยืมเงินจากประชาชนและ ให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงเดือนละ 12,000 บาท หรือร้อยละ 6.5 ต่อเดือน หรือร้อยละ 78 ต่อปี โดยใช้วิธีการจัดคิวเงินโดยการนำเงิน ไปฝากธนาคารไว้แล้วเอาเงินต้นและดอกเบี้ยมาทยอยหมุนเวียนจ่าย เป็นผลประโยชน์ตอบแทน แต่ถ้าไม่มีผู้นำเงินมาลงทุนเพิ่มก็จะจ่าย ดอกเบี้ยได้ในระยะแรกเท่านั้น ในที่สุดเงินต้นที่สะสมไว้จะหมดและ ไม่สามารถคืนเงินต้นให้ประชาชนได้ ในที่สุดศาลพิพากษาว่านาง ชม้อยฯ กับพวกมีความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนรวม 23,519 กระทง จำคุกคนละ 117,595 ปี ฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงคงจำคุกทั้งสิ้นคนละ 20 ปี เพราะประมวลกฎหมายอาญาให้จำคุกไม่เกิน 20 ปี และให้ นางชม้อยฯ กับพวกร่วมกันคืนเงินที่ฉ้อโกงด้วย⁹

จะเห็นว่าทั้ง 3 คดี มีความคล้ายคลึงกัน คือ การหลอ ก ระดมทุนจากประชาชน แต่กรณีของ คดี Forex-3D และ แม่หม้อย มีการทำสัญญา ตกลงว่าเป็นการนำเงินไปลงทุนและจะจ่าย ผลประโยชน์ให้ในจำนวนสูง กรณีเช่นนี้หลักฐานจึงมีความชัดเจน ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่ในกรณีของ ดีไอคอนกรุป มีความซับซ้อน แตกต่างจากคดีในอดีต ต้องใช้การพิสูจน์มากกว่า โดยเฉพาะหลักฐานที่เชื่อได้ว่าเป็นการหลอกลวงลงทุนจริง หรือเข้าข่าย แชร์ลูกโซ่หรือไม่ ซึ่งกรณีของดีไอคอนกรุป ตัวผู้กระทำความผิด อย่างบอสพลซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจ ได้ออกมาให้สัมภาษณ์และยืนยัน ในการต่อสู้ทางคดีมาตลอด ว่าตนทำธุรกิจไม่ใช่หลอกระดมทุน แต่เป็นการซื้อขายสินค้า ซึ่งผู้มาลงทุนไม่สามารถจำหน่ายสินค้า ได้เอง และไม่มีการตกลงจ่ายเงินปันผลชัดเจนเหมือน 2 กรณีแรก โดยมีความต่างที่ชัดเจนก็คือ ดีไอคอนมีสินค้าตอบแทนทันทีเมื่อ ร่วมลงทุน แต่ 2 กรณีแรก มีเงินปันผลในจำนวนที่สูงกว่าตลาดมาก

หากเทียบเคียงกับกรณีที่ยกฟ้อง (ผู้ถูกกล่าวหา) ในคดี Forex-3D อย่าง ดีเจแมน-ไบเตย พบว่า หลักฐานของการพิสูจน์ จนนำมาสู่การยกฟ้อง คือ การเชื่อมโยงเส้นทางการเงินระหว่าง บริษัทกับรายรับในบัญชีของทั้งคู่ไม่ชัดเจน การเชิญชวนระดมทุน ก็ไม่ชัดเจน รวมถึงไม่มีหลักฐานในการเป็นหุ้นส่วน แต่หากดูกรณี ของดีไอคอนกรุป การเชิญชวนระดมทุนที่ดารา นักแสดงกล่าวใน งานกิจกรรมต่างๆ มีความชัดเจน จึงต้องหาหลักฐานที่พิสูจน์ ให้ได้ว่า รูปแบบของดีไอคอน เข้าข่ายแชร์ลูกโซ่หรือไม่¹⁰

ประเทศไทยเคยมีบทเรียนมาแล้วหลายคดี แต่ทำไมการ แก้ปัญหาแชร์ลูกโซ่ที่ผ่านมา จึงไม่สำเร็จ ผลการศึกษาวิจัย “ปัญหา อุปสรรคในการป้องกันและปราบปราม การกู้ยืมเงินที่เป็นการ ฉ้อโกงประชาชน กรณีศึกษาแชร์ลูกโซ่” สำนักงานกิจการยุติธรรม¹¹ พบว่า ความไม่ชัดเจน และซ้ำซ้อนกันในด้านหน้าที่ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคต่อบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชน โดยมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการ หลายชุด ทำให้การขับเคลื่อนภารกิจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และการกำหนดโทษยังไม่เหมาะสม ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัว หรือเข็ดหลาบ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคจากทรัพยากรที่สนับสนุน การปฏิบัติงานและจำนวนบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน และบุคลากรก็ขาดความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ รวมถึงขาด ความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ นอกจากนี้ประชาชนยังไม่มีความรู้ เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล จึงทำให้ถูกหลอ กลวงได้ง่าย ยิ่งไปกว่านั้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการสื่อสารทำให้การกระทำความผิดเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย

ขณะที่ในมุมมองของนักวิเคราะห์ด้านธุรกิจและ
นักการตลาด วิเคราะห์สาเหตุที่แชร์ลูกโซ่ยังไม่หมดไป
จากประเทศไทย ดังนี้¹²

- 1 ผู้คนยังต้องการการยอมรับทางสังคม เงินและอำนาจ
เป็นจุดที่ทำให้ขบวนการแชร์ลูกโซ่ใช้โน้มน้าว หรือ
หลอกล่อให้เหยื่อเข้ามาติดกับ
- 2 ธรรมชาติของการชอบเสี่ยงโชค โดยทฤษฎีแบบแผน
การดำเนินชีวิต (Lifestyle Theory) ของ Michael
Hindelang และคณะ อธิบายภูมิหลังของคนที่มี
เป็นเหยื่อว่ามีพฤติกรรมที่ชอบเสี่ยงโชค อยากลงทุน
น้อยแต่ได้ผลตอบแทนสูง
- 3 บทลงโทษยังคุ้มค้ำกับความเสี่ยง แม้จะพิจารณาโทษ
เพิ่มเติมต่างกรรมต่างวาระ และมีจำนวนความผิด
ที่ต้องรับโทษนับพันปี แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 91 กำหนดโทษสูงสุดไม่เกิน 20 ปีเท่านั้น และ
เมื่อจำคุกจริง กลไกการจองจำยังลดหลั่นลงไปได้อีก
- 4 ขบวนการแชร์ลูกโซ่มักมีการปรับเปลี่ยนสินค้า หรือ
“คอนเทนต์” ตามยุคสมัย เพื่อชักจูงผู้คนตามยุคสมัย
ที่เปลี่ยนไป เช่น การสัมมนาด้านการตลาด การลงทุน
เงินตราต่างประเทศ การลงทุนทองคำ

ดีไอคอนกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่

ความต่างของธุรกิจขายตรงกับแชร์ลูกโซ่ มี
จุดสังเกตคือ การขายสินค้า หากเป็นธุรกิจขายตรง
จะเน้นที่การจำหน่ายสินค้าเป็นหลัก และการสมัคร
สมาชิกส่วนใหญ่ราคาจะไม่สูงมาก หรือไม่คุ้มค่าใช้จ่ายเลย
ไม่มีการชักชวนหรือโน้มน้าวให้หาลูกทีมหรือเครือข่าย
แต่เน้นการขายสินค้ามากกว่า ขณะที่หากเป็นแชร์ลูกโซ่
จะใช้กลโกงที่หลอกล่อให้ประชาชนลงทุนหรือซื้อสินค้า
โดยอ้างว่าจะได้รับกำไรจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว
มักจะจ่ายเงินให้จริงในระยะแรกเพื่อให้หลงเชื่อ ทั้งที่
ความจริงแล้วไม่ได้ประกอบธุรกิจตามที่กล่าวอ้าง “เพียงแค่
นำเงินของผู้ที่ลงทุนทีหลังมาจ่ายให้กับผู้ที่ลงทุนก่อน
เท่านั้น” โดย 5 รูปแบบการชักชวน ที่กลโกงส่วนใหญ่
รวมถึง “แชร์ลูกโซ่” มักใช้หลอกลวงหรือจูงใจ ได้แก่

1. ผลตอบแทนสูงในเวลาอันสั้น และใช้เทคนิค
กระตุ้นด้วยรูปถ่ายคู่กับเงินก้อนโต หรือรถหรู สร้าง
ความหวังว่าทุกคนเป็นเจ้าของได้ สะกดความโลภ

2. การันตีผลตอบแทน โดยบอกว่าจะได้ผลตอบแทนสูงเป็นตัวเลข
แน่นอน เช่น 10% - 15% ต่อสัปดาห์ หรือ 40% ต่อเดือน

3. เร่งรัดให้ตัดสินใจ โดยมักจะเสนอสิทธิพิเศษเฉพาะในช่วงเวลานั้น
เช่น วันนั้นวันเดียวเท่านั้น เหลือเวลาแค่ 5 นาที หรือเหลือที่ไม่มากแล้ว เพื่อลด
โอกาสในการไตร่ตรองของเรา

4. อ้างว่าใคร ๆ ก็ลงทุน ถ้าไม่รีบอาจพลาดตกขบวน หรืออ้างบุคคล
ที่มีชื่อเสียงเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในการลงทุน ถ้าไม่เข้าร่วมจะตกขบวนความ
ร่ำรวย

5. เป็นธุรกิจจับต้องไม่ได้ บอกว่าทำธุรกิจแต่ไม่เห็นสินค้า หรือชักชวน
ลงทุนในแพลตฟอร์มต่างประเทศที่ไม่ได้รับอนุญาต อ้างว่าธุรกิจได้รับการรับรอง
แต่ไม่สามารถตรวจสอบธุรกิจได้

นอกจาก 5 รูปแบบข้างต้นแล้ว ถ้าหากการชักชวนนั้นพ่วงลักษณะ
เหล่านี้ ฟังต้องระวังเป็นพิเศษ เพราะอาจเข้าข่ายเป็นกลโกง “แชร์ลูกโซ่” ด้วย
ได้แก่ เน้นสร้างเครือข่ายมากกว่าขายของ ให้ชักชวนคนมาร่วมมาก ๆ ได้โบนัส
เพิ่มถ้าชวนคนมาเป็นสมาชิก โดยแชร์ลูกโซ่ มักแอบอ้างว่ามีการลงทุนในสินค้า
หรือบริการต่างๆ เช่น หุ่น หรือสินทรัพย์ดิจิทัลด้วย¹³

สรุปแล้ว รูปแบบกลโกงที่ใช้ได้ผลทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันของแชร์
ลูกโซ่ มีจุดร่วมบางอย่างที่ยังคงใช้กันมาต่อเนื่อง คือ การโฆษณาชวนเชื่อ
“ผลตอบแทน” และ “ความรวย” ซึ่งสามารถใช้เป็นกลลวงหลอกล่อให้ทุกคนติดกับ
ได้ง่ายดาย โดยเฉพาะกรณีดีไอคอน ได้นำบุคคลที่มีชื่อเสียง และดารา มาสร้าง
ความน่าเชื่อถือ ยกตัวอย่าง กลโกงจากดีไอคอน จากบทสัมภาษณ์ 1 ในผู้เสียหาย
เปิดเผย กับเพจ The Active ว่า เธอเริ่มเข้าสู่ธุรกิจดีไอคอน จากการร่วมอบรม
ด้วยคอร์สละ 98 บาท ใช้เวลา 1 ชั่วโมงเศษ โดยมีคนประกบเธอ 4-5 คน
ที่โน้มน้าวให้สมัครสมาชิกเพื่อแลกกับการเรียนรู้ “ระบบหลังบ้าน” โดยอ้างว่า
หากสมัคร 2,500 บาท จะสามารถรู้ข้อมูลการขายอย่างละเอียด ที่สำคัญได้พบกับ
บอสดารา เธอจึงตัดสินใจสมัครและได้เข้าสู่การอบรมอีกครั้ง จากนั้นเธอได้
กลับไปขายสินค้าตามที่อบรมมา แต่ไม่สามารถขายสินค้าได้จริง แม้จะมีการ
ยิงโฆษณา ลงคลิปการใช้สินค้าทุกวัน จากนั้นเธอถูกแม่ข่ายชักชวนไป
งานประจำเดือนของ บริษัทดีไอคอน ทำให้เธอได้พบคนมากมายหลายอาชีพทั้งไทย
และต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ ทำให้เธอหวังว่าเธออาจจะเป็นหนึ่งในคนที่
ไปยืนอยู่บนเวทีแห่งความสำเร็จ และได้รับรางวัลจากบริษัท ทั้งรถหรู บ้านและ
ไปท่องเที่ยวต่างประเทศ หลังจบงานนี้ เธอจึงตัดสินใจสมัครสมาชิกในระดับ
ที่สูงขึ้นเป็นเงินหลักแสนบาทเพื่อขยับตัวเองให้เป็นแม่ทีม เพราะได้รับการชักชวน
ว่า การเป็นแม่ทีมมีข้อดีโดยจะได้ผลตอบแทน สิทธิพิเศษที่มากกว่าและเร็วขึ้น
แต่หลังจากที่เธอสมัครเป็นแม่ทีม สิ่งที่มาตามไม่ใช่การขายสินค้าได้มากขึ้น
อย่างที่เข้าใจ แต่กลับถูกให้เชิญชวนหาคนมาร่วมอบรมเข้าคอร์ส 98 บาท และ
สมัครสมาชิก โดยมีขั้นตอนเหมือนกับเธอ หากเธอสามารถหาลูกทีมมาสมัคร
ในราคาที่สูงขึ้นเท่าไร เธอก็จะได้เงินลงทุนกลับคืนเร็วเท่านั้น เพราะสินค้าที่
ค้างสต็อกของเธอจะถูกจำหน่ายให้กับสมาชิกที่ดึงเข้ามาร่วมแทน เมื่อมาถึงจุดนี้
จึงทำให้เธอเริ่มลังเล และเห็นว่ารูปแบบของธุรกิจดีไอคอนไม่ใช่การขายสินค้า
แต่เป็นการหาลูกทีมเครือข่ายมากกว่า จนถึงขณะนั้น สินค้าของเธอยังคง
ค้างสต็อก และสูญเสียเงินลงทุนไปกว่า 3 แสนบาท¹⁴

แนวทางสร้างเกราะป้องกันภัยแชร์ลูกโซ่

ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของแชร์ลูกโซ่ ดังนี้

- 1 ศึกษาหาความรู้ก่อนลงทุน มีอาชีพทำก่อดำความไม่เข้าใจเรื่องหุ้นหรือคริปโตเคอร์เรนซีมาชักชวน
- 2 มีสติ คิดก่อนตัดสินใจ เมื่อถูกชักชวนให้ลงทุน บีบให้ตัดสินใจ ในธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่จำเป็นต้องธุรกิจนั้นไม่ได้ ต้องระวังให้มาก หากเป็นการชักชวนลงทุน/ระดมทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ดิจิทัลควรตรวจสอบว่าได้รับอนุญาตหรือไม่จากแอปพลิเคชัน SEC Check First
- 3 รู้ผลกระทบที่อาจรุนแรงมากกว่าเสียเงิน หากหลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อสูญเสียเงินไปแล้ว แต่ถ้าเราไปชักชวนคนอื่นมาลงทุนในแชร์ลูกโซ่ ก็อาจมีความผิดตามกฎหมายเช่นกัน
- 4 ตื่นตัวและติดตามข่าวสารใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่หรือการหลอกลวงลงทุนต่างๆ อยู่เสมอ เพราะมีวิธีหลอกลวงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การสังเกตว่าธุรกิจนั้นๆ เป็นแชร์ลูกโซ่หรือหลอกลวงลงทุนหรือไม่ สามารถสังเกตจากรูปแบบของการประกอบธุรกิจได้ ดังนี้



ใช้โมเดลแชร์ลูกโซ่ โครงสร้างธุรกิจเน้นการรับสมัครคนใหม่เข้าร่วมมากกว่าการขายสินค้าหรือบริการจริง



การขายสินค้าหรือบริการที่ไม่ตรงความจริง



การบังคับซื้อสินค้าหรือการลงทุนจำนวนมาก หรือกักตุนสินค้าโดยไม่สามารถขายออกได้จริง



เสนอข้อมูลทางธุรกิจหรือรายได้ที่เกินจริง โฆษณาผลตอบแทนที่สูงเกินจริง



การไม่มีใบอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)



ไม่ให้ข้อมูลที่ชัดเจนแก่ผู้บริโภค ไม่สามารถคืนเงินหรือเปลี่ยนสินค้าตามที่กฎหมายกำหนด หรือไม่มีการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

เมื่อพบเห็นหรือถูกชักชวนลงทุนที่น่าสงสัย สามารถแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์รับแจ้งการเงินนอกระบบ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โทร. 1359, กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) โทร. 1202, กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โทร. 1441, หรือแจ้งความออนไลน์ได้ที่ เว็บไซต์ www.thai-policeonline.com และหากการชักชวนนั้นเป็นการชวนระดมทุนหรืออ้างผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ด. เช่น หุ้น คริปโตฯ สินทรัพย์ดิจิทัล สามารถแจ้งเบาะแสมาที่ศูนย์บริการประชาชน ก.ล.ด. โทร 1207 หรือ เฟซบุ๊กเพจ สำนักงาน ก.ล.ด. และ SEC Live Chat ที่เว็บไซต์ www.sec.or.th¹⁵

บทส่งท้าย

ปัญหาการถูกหลอกลวงในธุรกิจแชร์ลูกโซ่ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในไทย แม้ว่าจะมีบทเรียนจากการดำเนินคดีในอดีต ที่จริงแล้วไทยมีกฎหมายและหน่วยงานจำนวนมากที่มีบทบาทในการร่วมป้องกันและปราบปรามการฉ้อโกงและธุรกิจแชร์ลูกโซ่ แต่การบังคับใช้กฎหมายมักขาดประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ขบวนการแชร์ลูกโซ่ได้มีการปรับตัว โดยใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจที่สอดคล้องกับยุคสมัย เช่น วิธีการลงทุน ประเภทของสินค้าและบริการ และกลยุทธ์การตลาด เพื่อจับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยกลุ่มดีไอคอน ได้อาศัยช่วงวิกฤตโควิด-19 เพื่อขยายธุรกิจเครือข่ายในรูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ และการหาสมาชิกเครือข่ายจำนวนมาก ที่ไม่สามารถไปทำงานหรือประกอบธุรกิจในสถานประกอบการได้ ทำให้เครือข่ายมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว การบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย ที่ผ่านมามีไทยขาดเจ้าภาพหลักในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลจึงควรจัดทำยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (แชร์ลูกโซ่) และกำหนดกลไกประสานงานระดับชาติ และปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษให้เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งกับผู้เสียหายและระบบเศรษฐกิจ รวมถึงการมีมาตรการอย่างอื่นควบคู่เพิ่มเติม เช่น มีระบบการเฝ้าระวัง ตรวจสอบข้อมูล และสืบสวนหาข่าวการกระทำผิดความผิด รวมถึงพัฒนาเครือข่ายต่อต้านการกระทำความผิดทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเชิงรุก เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อการกระทำความผิดผ่านช่องทางต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โซเชียลมีเดีย